

Bu gün evimizin qarşısındakı ərəzidə qalaqlanmış taxta-şalbanı yığışdırdılar. İri-iri yük maşınları o qədar taxtaları cəmi iki saata daşıyıb apardı. Mən də pəncərənin qabağından aralanmadım. Anam bir-iki dəfə "nə otumusan, ev-eşiyi süpürmək lazımdır" desə də, fikir vermədim. Ərazinin on il əvvəlki vəziyyətini yada saldım. Məktəbdən qayıdandan sonra bu pəncərədən, futbol oynayan uşaqlara baxardım. Anam: "Nədi, ay qız, özünə ərxatırsan?" – deyəndə utanardım. On il əvvəl anamı da sevirdim. Özü də indiki kimi qəsəbənin adamlarından qorxmazdım. Mən də onlar kimi idim. Kişilərin yanında ağıllı-ağıllı oturur, qadınların dediqodusuna qulaq asardım. Məktəbi bitirdiyim il ora taxta-şalban yığıdılar. Beləcə, ərazinin səsi batdı. İllər boyu pəncərədən o taxtalara baxdım. Qışda üstünə qar yağar, yayda günəşin altında qovrulardı. Bu gün onları yığıb apardı. İndi içimdə bir ümid var. Bəlkə, yenə uşaqlar futbol oynamağa gələr deyər, gözleyirəm. Aşağıdan anamın səsi gəldi: "Yemək hazırdır..."

– Mən hələ acmamışam, gözlemə, sən ye! – dedim.

Küçəyə baxıram. Təkəm-seyrek adamlar gəlib-keçir. Çoxu qadındır. Qaşqaqlıdırlar, addımları sətrdir. Elə bil hardasa dava əleyib gəlirlər, ya da hərsa dava eləməyə gedirlərg Boş-boş gəzirilər. Hamısının da özünəinamı olduqları sevilir. Kimsəyə güzəşt edənə oxşayırlar. Büzüşürəm, canıma qorxu düşür. O – toxmağa oxşayan kişi bizim küçədə qalan qəsəbə deyil? Yəqin günorta yeməyinə gəlir. Bəs, görəsən, dükanına kim baxır? Yəqin, yetkinlik yaşına çatmış köməkçiləri var. Bəlkə də, elə indilərdə penceyi yamaqlı bir adama yarım kilo sür-sümüklü et sırıyırlar. Görəsən, bu adamlar namaz qılırlar? Bir qadın keçir. Tanıyıram, evləri yaxınlıqdadır. Deyilənə görə, əri bankda işləyir. Özünü al-qıymızıya boyayıb. Qonşu qadınlar onun haqqında elə şeylər danışırırlar ki. Onlara inanmıram. Həmişə kiminsə arxasınca danışırırlar. Danışanda gözləri parıldayırlar. Onların yanında olanda durub getməyə də qorxuram. Elə bilirəm, gedən kimi mənim də qeybətimi edəcəklər. Onlara inanmıram, amma bu qadından da xoşum gəlir. Çox danışır. Arada bizzə də gəlir. Əri haqqında danışanda "bizimki" deyib mənə elə baxır, sanki ərə getməmişəm deyər yazığı gəlir, mən də əsəbiləşirəm. Yenə də heç nə demirəm, özümü keyliyə qoyuram. O da elə hey danışır. Guya bu yaxınlarda müdirliyə qonaq gedibmişlər. "Ay bacı, xızlar lap dəhşətli, bu qəddər də olmaz. Az qalır bizimkinin qucağında otursung" Mənim o qıza da, bu qadına da, özümə də yazığım gəlir. Niyə bu balaca qəsəbədə yaşamağa məhkummuş? Yoxsa bütün dünyaya beledir? Yeni kitablar yalan deyir?..

Qapı açıldı. Anam gəldi. Ovqatım lap pozuldu. Burda nə işi var axı? O yanımda olmayanda daha soyuqqanlı düşünə bilirdim. Ona da yazığım gəlir. Yaşlı qadındır, onun da dünyası beledir. Yanıma gələndə isə qan beynimə vurur. Aylb- zad vecimə de-

vil. Taxtda əyləşdi.

– Sabah Fatma xanımgil səni görməyə gələcək, – dedi.

– Mən sabah evdə olmayacam.

– Hara gedəcəksən?

– Heç yərə, amma qabaqlarına çıxmıyacam.

Sənə neçə dəfə demişəm ki, ərə getmək istəmirəm.

– Heç bilirsən, camaat nə danışıq? Deyirlər, yəqin bir əngəli var.

– Nə deyirlər, desinlər. İstəmirəm. Nə qədər olar? Məni bezdirmə. Yoxsa qaçaram. Atamdan qalan bağı, tarları satıb qaçaram.

Gözləri nəlbəki boya oldu. Qalxdı, qapını çirpib getdi. Amma səsinə eşidirəm. Guya onu el içində biabır elmişəm. Hamı özünü düşünür. Məni qarğayır, özü də, deyəsən, ağlayır. Mən də ağlamaq

istəyirəm.

Bu qəsəbədə ərə getməyə adam var ki? O gün yenə kimsə deyirdi. "İçib gecenin yarısı evə gəlir. Ayağını uzadıb "bunları çıxart" deyir. Ayaqları da itiyi verir". Üreyim bulanır. Belə adamlar bir yatağa girmək olar?..

Küçə qapısı açılıb bağlandı. Əyilib baxdım, anam çıxdı. Allah bilir, yenə hansı qoca kafteyinə yanına gedir. Məndən şikayət ələyəcək, ürəyini boşaldıb dincələcək. Mən isə həmişə burda qalacam, özümle təkbaşına. Adamın da özünə yazığı gələr? Mənim gələr.

Qalxıb aşağı düşdüm. Ayaqyoluna girdim. Çıxıb mətbəxədə əllərini sabunla yudum. Şkafda təzə lobyalı plov var. Bir qab da qatıq. Bir az qatıqla plov yedim. Plov soyumuşdu. Eybi yox, mən elə soyuq xoşlayıram. Sonra yenə öz otağıma qalxdım. İndi bir az yaxşıyam. Şkafdan kitab götürdüm. Taxta uzandı. Birinci səhifədə dəyimin adı yazılmışdı. Bu kitabların çoxu onundur, mənə bağışlayıb. İki il İngiltərədə təhsil alıb. Mənə İngiliscə öyrədərdi. Özü də mənə sevərdi. "Qızım, oğlan olsaydın, səni də ora göndürərdim" deyərdi. Atam heç yadında deyil. Məktəbdən məzmun okluğum il dəyim da öldü. Nə olursa, elə həmin il oldu. Taxta-şalbanı da həmin il gətirib yığışdırdılar oraya...

Keyli keçmişdi ki, qapı döyüldü. Kitabı bir kənara qoyub ayağa qalxdım. Ayaqlarım keyiyibmiş. Görəsən, anam açar götürməyib? Asta-asta aşağı düşdüm. Bəlkə, Necatidir? Arada gəlib İngiliscə tapşırıqları elətdirir. Qapını açdım. O idi. Saçlarını dümdüz darayıb. Yenə sarı sifətindən yeniyetməlik yaşığı.

– Necəsən, bacı? – dedi.

– Yaxşıyam. İçəri keç.

İçəri girdi. Qapını bağladım.

– Xalam hardadır? – soruşdu.

Yusuf Atılqan Tərcümə etdi: İlah Əkbər

– Bilmirəm. Yəqin qonşuya gedib.

Necati, dəyimin oğludur. Atasından öyrəndiklərimi indi oğluna ötürürəm. Yuxarı çıxdıq. Bu, saqqalını qırmağa başlayıb kig Yaman pis iylənir. Burun pərlərinin təpəşdiyini gördüm: havanı qoxulayır. Deyəsən, bu otaqdan evdə qalmış qız iyi gəlir. Mən öyrəmişəm, hiss eləmirəm. Keçib masa arxasında oturdum.

– Əyləş, – dedim.

Qarşımda əyləşdi. Kitab-dəftərini masanın üstünə qoydu. Bu il Necati bizzə tez-tez gəlir. Əvvəl-

lər bu qədər gəlməzdi. Özü də elə utancaqdır ki. Otağa girəndə həm sevinir, amma elə bil həm də utanır. Böyüyüb, yuxarı sinikə keçib.

– Yenə tapşırıq veriblər? – dedim.

– Hə, – dedi.

Əlini kitabla uzatdı.

– Bilirsən, evimizin qarşısındakı taxta-şalbanı yığıb apardılar. Əvvəllər orda uşaqlar futbol oynayırdılar, – dedim.

– Doğrudan? – dedi (o tərəfə baxdı), – Onda dostlarıma deyim, biz də gəlib oynayaq.

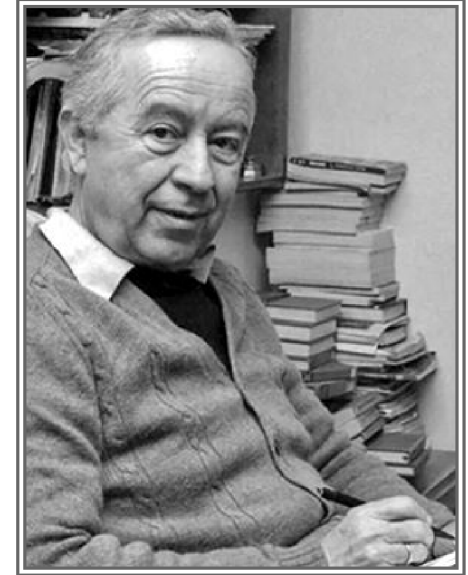
Kitab-dəftəri açdı. Tapşırığını eləməyə başladım. Oxuyanda mənə qulaq asmadığını hiss edirdim. Orama-burama baxır. Ən çox da sinəmə. Alt dodağı ağır-ağır sallanır. Hələ gözlərindəki bulanıq baxışı demirəm. Adamların "istək" dediyi budur? Kitabı ona verirəm.

– İndi də sən oxu görüm, – dedim.

Özünü yığışdırdı, dodağı dərhal yerinə qayıtdı, amma gözlərindəki bulanıqlıqdan çətinliklə qurtuldu. Pis oxumur. Gözlərinə baxıram. Yaşılı, kirlə-yaşılı rəngdə gözləri var. Necə deyirlər, "xoşagəlməz"dir. Qurbağa yaşılı, soyuq. Yeniyetməliyə xas cizgiləri də var. İncə, kəskin xətti dodaqlar. Nə çirkin oğlandı bu. Çirkin, ancaq hələ körpə, ya da gənc kişi kimi həssasdır. Bəlkə, ayağımı ona tərəf uzadım? Uzatdım. Tərpənəndə dizi dizimə dəydi. Bir sözü səhv oxudu.

– Yaxşı bax, – dedim.

Səhvini düzəldi. Üzü qıpqırmızıdır, pörtüb. Yərimdən qalxıb arxasına keçsəm, kitabla tərəf əyləşsəm, sinəmi küreyinə sixsəm, necə olar? Tərpənirəm. Otağın havası ağdır. Halbuki hələ yayın əvvəlidir. Otaqda isə hava darıxdırıcı, ağır, kədərlidir. Necati dayanmadan oxuyur. Qurbağa qurultusu kimi səsi var. Özü də qurbağaya oxşayır elə. Diksinirəm, ürəyim qalxır. Özüməndən iyrenirəm.

Səs kəsildi. Qalxıb pəncərəni açdım. Qoy bu darıxdırıcı hava bir az yüngülləşsin.

– Bu gün halsızam, Necati, – dedim. – Sən gəlmişdən, uzanmışdım. Yaxşı oxuyursan, tərcüməni də özün evdə eləyirsən.

Ayağa qalxdı.

– Yaxşı, bacı, – dedi.

Daha gözlərindəki o bulanıq baxış yoxa çıxdı.

Hava qaralanda anam gəldi. Aşağı düşdüm.

Yeməyi mətbəxədə yedik. Kəlmə kəsmədik. Evin içində ancaq krandan kirlə qabların üstünə damcılanan suyun səsi gəlirdi: şıp, şıp, şıppp Biz niyə bu günə qaldıq? Elə bil, ana-bala yox, iki yad adamıq. Bunun səbəbi nədir? Qəribə adətləri olan bu qəsəbə, ya "camaat nə deyər" azan?

Yemək yeyəndən sonra radioya qulaq asdım. Yatağa gec girdim. Uzanıb özümə təkbaşına qalmışam. Yata bilmirəm. Otaq qaralıqdır. Pəncərələr bağlanıb. Ancaq otağa bir uşağın ağlamaq səsi dolur. Sanki səs uzaq, çox uzaq bir yerdən gəlir. Qüs-səlidir. Elə bil öz gələcəyinə ağlayır. Üreyim sıxılır. Yorğanın altında büzüşürəm. Yaxşı şeylər düşünmək istəyirəm. Heç olmasa yatsam, yuxuda bu qəsəbədən uzaqlaşa bilərəm. Alınmır. Bilirəm. Bilirəm ki, bu gecə yuxuda üstümə bir qurbağa tullanacaq və mənə öpməyə cəhd edəcəkdir. Çöldən addım səsləri eşidilir. Kimsə sənəxlərə xas səslər: "Uyyy, yekə çanqlı Allah, uyy!" – bağırır. Bu adam niyə düz pəncərəmin altında bağırır ki? Qorxuram. Elə yorğun, elə zəifəm ki. İndi insanlar mənə nə istəsələr də bilərlər. Lap elə bu sənəxlə adam pəncərəni açır yanma gələ bilər. Amma gəlmir. Səs uzaqlaşır. Yəqin, körpüyə çatmış olar. Nə dediyini eşidə bilmirəm. Ancaq kədərlidir, insanın ürəyini sıxan "Uyyyyy" nidası anlaşılır.